

Hermanis Paukšs

RODODO
(leļļu luga)

DARBOJAS:

BURVIS RODODO
KRAUKLIS
MIMĪ
RAGANA FISKA
BALTĀ ŽURKA
MELNAIS KAĶIS

1. CĒLIENS

SENAS PILSĒTAS JUMTI. VIENĀ STŪRĪ – AUGSTS TORNIS. ATVERAS KĀDAS JUMTISTABIŅAS LOGS. TAJĀ PARĀDĀS BURVIS RODODO UN VIŅA KRAUKLIS.

Krauklis (norāda uz troni). Tur ir tas tornis, meistar! Pulkstenis rāda vienpadsmit, kad viņa pienāk pie aizrestotā loga un skumji dzied. Un katru vakaru viņa tā dara, un es nevaru saprast – kāpēc?

Rododo. Ak, mana daiļā princese Mimī! Cik ļoti gan viņa cieš!

Krauklis. Skatieties, meistar – pulksteņa rādītāji tuvojas vienpadsmitiem – vēl atlikusi mazāk nekā minūte!

Rododo. Un tu viņu redzēji?

Krauklis. Ne reizi vien, meistar. Gandrīz mēnesi es ik dienas vēroju torni, un katrreiz tieši vienpadsmitos vakarā es viņu ieraudzīju. Lūk, manuprāt, tur jau pazibēja viņas ēna!

Rododo. Ak, Mimī!

PIE TORŅA LOGA PIENĀK DAIĻĀ PRINCESE MIMĪ, NODZIED SKUMJU DZIESMU UN ATKAL NOZŪD TORŅA ISTABIŅAS DZIĻUMĀ.

Rododo. Nabaga Mimī! Drīz būs gads, kopš viņa tā nīkst!

Krauklis. Jā, un man nenācās viegli viņu sameklēt! Tas bija briesmīgi, kad pagājušajā Jaungada naktī līdz ar divpadsmito pulksteņa sitienu ragana Fiska viņu jums nolaupīja!

Rododo. Mums jādara viss, lai šai Jaungada naktī līdz ar divpadsmito pulksteņa sitienu princese Mimī atkal atgūtu brīvību!

Krauklis. Ak, vēl septiņas dienas viņai jācieš!

Rododo. Mēģināsim kaut ko izdomāt, lai šis laiks nebūtu tik ilgs.

Krauklis. Jūsu burvestības spēks, meistar, ir liels, bet, krustojot šķēpus ar raganu Fisku, jāatceras, ka arī pretinieks nav niecīgs!

Rododo. Gluži manas domas. Un tagad paskaties – kas tur nāk?

Krauklis. Ā – tā taču ir raganas Fiskas kalpone Baltā Žurka, kura, šķiet, mēģina pārvilināt raganas pusē arī mūsu veco paziņu Melno Kaķi! Cerēsim, ka Fiska nav uzodusi par mūsu klātbūtni!

Rododo. Paslēpsimies un pavērosim, kas notiks tālāk!

ABI IERAUJAS DZIĻĀK LOGA AILĒ. PA JUMTA KORI UZNĀK BALTĀ ŽURKA KOPĀ AR MELNO KAĶI, ABI APSTĀJAS NETĀLU NO LOGA.

Žurka. Es tev saku, ka Fiska ir sajukusi prātā!

Kaķis. Un ko tad es tur varu palīdzēt?

Žurka. Tu padomā tik – viņa ir iemīlējusies princī! Iemīlēties – tas jau pats par sevi ir galīgi stulbi, bet iemīlēties princī – tas nav ne par mata tiesu gudrāk!

Kaķis. Es vienalga nesaprotu, ko tu tagad gribi no manis?

Žurka. Bet visvairāk mani sanikno tas, ka viņa vēlas kļūt jauna un skaista!

Kaķis. Man nav iebildumu – lai kļūst.

Žurka. Bet tur jau tā nelaime – ar Fiskas burvestībām nepietiek, lai to izdarītu. Tāpēc viņa lika man tagad – Ziemassvētku vakarā, kad visi dzīvie radījumi saprot viens otra valodu – sameklēt kādu, kas spētu viņai palīdzēt.

Kaķis. Un tu, protams, drāzi tūlīt pie manis?

Žurka. Jā.

Krauklis. Ko es redzu! Veci paziņas!

Žurka. Viņš mūs izspiego!

Kaķis. Nav glīti noklausīties citu sarunas.

Krauklis. Vai tad jūs runājāt? Žēl gan – būtu zinājis, pasēdētu klusi, lai iegūtu jaunas ziņas!

Žurka (klusī Kaķim). Šis naivais putniņš neko nav dzirdējis!

Kaķis. Vienalga – es tavā vietā viņam izplūktu asti.

Žurka. Nav slikta doma. (Uzmanīgi virzās Krauklim tuvāk.)

Krauklis (Žurkai). Vēl viens solis, draudziņ, un es laižos projām!

Žurka. Nedomāju gan, ka kraukļi ir tik bailīgi!

Krauklis. Kraukļi ir uzmanīgi. Bez tam – mani gaida meistars Rododo. Jāpalīdz viņam

Kaķis. Ko tad tavš meistars tādu dara, ka nevar bez tavas palīdzības vairs iztikt?

Krauklis. O, tas ir smalks darbiņš – viņš večas par jaunām meitenēm pārvērš.

Žurka (Kaķim). Tu dzirdēji?

Kaķis. Nu nez, vai tavš Rododo ir tik variģs.

Krauklis. Tāpēc jau viņam nepieciešama mana palīdzība. Palieciet sveiki!

Žurka. Pagaidi! Ja kādam piepeši ievajadzētos Rododo palīdzības – kur viņu var satikt?

Krauklis. Pēc maza brītiņa šeit pat uz jumta.

Žurka (Kaķim). Skrienam!

Kaķis. Skrien. Man nekur nav jāsteidzas.

Žurka. Ak tā – pareizi... (Prom.)

Kaķis (Krauklim). Nu? Tā steigšies palīgā meistaram, bet tagad tupi?

Krauklis. Ar tevi gribēju aprunāties.

Kaķis. Runā.

Krauklis. Pie meistara Rododo melnā kaķa vieta ir brīva.

Kaķis. Pie raganas Fiskas arī.

Krauklis. Un kuru tu izvēlēšies?

Kaķis. Brīvību. (Aiziet.)

AIZ KRAUKĻA PARĀDĀS RODODO.

Krauklis. Jūs redzēsīt, meistar – pēc maza brītiņa Fiska būs klāt!

Rododo. Vai tu esi pārliecināts, ka es protu vecas raganas jaunās meitenēs pārvērst?

Krauklis. To es nezinu, bet man svarīgāk liekas atvilināt šurp Fisku.

Rododo. Tas pareizi. Labi, ka Melnais Kaķis nekalpo Fiskai.

Krauklis. Bet žēl, ka viņš nekalpo jums.

Rododo. Visus labumus nekad nevar gribēt. (Paskatās uz torni.) Nabaga daiļā princese Mimī! Pastāsti man vēl kaut ko par viņu!

Krauklis. Es pastāstīju visu, cik zinu. Reizi dienā viņa tāpat kā šovakar parādās pie loga, nodzied savu skumjo dziesmu un aiziet.

Rododo. Un nekad ne vārdiņa nepasaka?

Krauklis. Neesmu dzirdējis, meistar.

Rododo. Varbūt nelaimīgā ir zaudējusi spēju runāt? Varbūt viņa vairs tikai dziedāt prot?

Krauklis. To gan es nezinu, meistar. Jūs man likāt būt piesardzīgam, tāpēc es tikai vēroju no šīs te vietas, bet tornim tuvāk nelidoju. Ak, kā es gribētu teikt runu par godu izglābtajai Mimī, bet tas būs iespējams tikai šovakar, kad mums visiem dota pilnīgas saprašanās spēja.

Rododo. Neskumsti – tur kāds lido.

Krauklis. Tā ir ragana Fiska!

NO VIENAS PUSES TRAUČAS MELNI MĀKOŅI, VIŅIEM PRETĪ UZ SLOTAS IZLIDO RAGANA FISKA UN PALIEK NEKUSTĪGI VIRS MĀJU JUMTIEM, BET MĀKOŅI ŠŅĀKDAMI DRĀŽAS VIŅAI GARĀM.

Fiska. Ei! Rododo!

Rododo. Ā – tā esi tu, Fiska?

Fiska. Es. Man tev kas sakāms!

Rododo. Vai tu beidzot gribi pastāstīt, kāpēc nolaupīji pagājušā Jaungada naktī manu līgavu daiļo princesi Mimī?

Fiska. To es tāpat vien izdarīju – aiz gara laika!

Rododo. Un tornī tu viņu arī tāpat vien – aiz gara laika ieslodzīji?

Fiska. Protams, ka aiz gara laika! Tu domā, ka man tādas daiļas princeses ir ļoti vajadzīgas? Ha! Bet kas tev pateica, kur viņa ir ieslodzīta?

Rododo. Meistars Rododo redz tālu.

Fiska. Ja jau meistars Rododo ir tik dižens, tad viņam nieks būs mani par jaunu meiteni pārvērst?

Rododo. Dots pret dotu! Ja Fiska atdos man daiļo princesi Mimī, Rododo pārvērtīs veco raganu par jaunu un skaistu meiteni!

Fiska. Lai notiek! Kā jau teicu – man tava Mimī nav vajadzīga!

Rododo. Tikai lai pirms Jaunā gada iestāšanās Mimī būtu šeit!

Fiska. Būs jau būs!

Rododo. Tad laidies šurp!

FISKA NOLAIŽAS UZ JUMTA, MELNO MĀKOŅU SKRĒJIENS PIERIMST.

Rododo (pieskaras viņai ar zizli). Līdz ar divpadsmito pulksteņa sitienu tu Jaungada naktī pārvērtīsies jaunā, skaistā meitenē!

Fiska. Ko – tu gribi teikt, ka man vēl septiņas dienas jāgaida?

Rododo. Gan jā, gan nē.

Fiska. Neesi tik pārgudrs – runā tā, lai es saprastu!

Rododo. Ar neeiklīda ģeometrijas palīdzību es bezgalīgi saīsināšu laiku no Ziemsvētku vakara līdz Jaunajam gadam – šovakar pēc divpadsmitā pulksteņa sitiena sāksies Jaunais gads!

Fiska. Jaungads tūlīt pēc Ziemsvētkiem?

Rododo. Tu taču negribēji tās septiņas dienas gaidīt?

Fiska. Nu vienalga – lai būtu Jaungads un Ziemsvētki vienā čupā! Ka tik es ātrāk pārvērstos...

Rododo. Bet skaties – pirms pusnakts es šeit gaidu savu līgavu – daiļo princesi Mimī!

Fiska. Būs jau būs!

Rododo (rāda uz pulksteni). Skaties! Līdz pusnaktij nav tālu!

Fiska. Pati redzu! (Uzsēžas uz slotas un aizlido.)

2. CĒLIENS

TURPAT PĒC KĀDA LAIKA.

Krauklis. Velti jūs viņu aizlaidāt, meistar – turēt doto vārdu – tas ir zem raganas goda. Viņa jums neatdos princesi Mimī.

Rododo. Pret to mēs tūlīt nodrošināsimies. Tu aizlidosi līdz pulkstenim un apstādināsi to. Vai pratīsi?

Krauklis. Kāda runa, meistar! (Aizlido.)

Rododo (sauc). Mimī! Daiļā Mimī! Vai tu dzirdi mani?

Mimī (pienāk pie loga). Rododo!... Vai tiešām tas esi tu?

Rododo. Jā, tas tiešām esmu es! Vēl mazliet pacieties, un es tevi atbrīvošu!

Mimī. Es pacietīšos, mīļais!

Rododo. Un pagaidām paej tālāk no loga – vēsajā nakts vējā tu vari saaukstēties!
 Mimī. Labi, mans mīļais! (Atiet no loga.)
 Rododo. Šķiet, ka viņa tomēr nav zaudējusi spēju runāt...

ATLIDO KRAUKLIS UN APMETAS BLAKUS RODODO.

Krauklis. Manuprāt, tā lieta ir nodarīta kā nākas.
 Rododo. Vai tur atkal nelido mūsu draudzene, Fiska? Šķiet, viņa ir mazliet nepacietīga.
 Krauklis. Protams – tā ir viņa.

NO VIENAS PUSES TRAUCAS MELNI MĀKOŅI, VIŅIEM PRETĪ UZ SLOTAS IZLIDO RAGANA FISKA UN PALIEK NEKUSTĪGI VIRS MĀJU JUMTIEM, BET MĀKOŅI ŠŅĀKDAMI DRĀŽAS VIŅAI GARĀM.

Rododo. Ei! Fiska! Es vēl neredzu sev blakus līgavu – daiļo princesi Mimī!
 Fiska (skatīdamās torņa pulkstenī). Vēl jau nav pusnakts!
 Rododo. Un nebūs ar, kamēr daiļā Mimī nenostāsies man blakus!
 Fiska. Ko tu ar to gribi teikt, Rododo?
 Rododo. Tikai to, ka es apturēju laiku, jo zināju, ka tev ar princeses atsvabināšanu tik veikli neies.
 Fiska. Vai tad tu vari apturēt laiku? Es domāju, ka tu proti to tikai saspīest!
 Rododo. Paskaties pulkstenī, Fiska – tas neiet!
 Fiska. Tā nav labi, Rododo – ļauj pulkstenim tikšķināt tālāk! Tu redzēsi – līdz ar pirmo pulksteņa sitienu tava līgava būs tev blakus!
 Rododo. Nē, nē, Fiska – gādā šurp manu līgavu, tad redzēsi, ka pulkstenis atkal sāks tikšķināt uz priekšu!
 Fiska. Labi. Pazūdi ar to savu nolāpīto putnu no jumta! Es tūlīt atgādāšu tavu daiļo Mimī!
 Rododo (Krauklim). Pazudīsim uz brīdi!

RODODO UN KRAUKLIS NOZŪD JUMTISTABIŅAS LOGĀ, FISKA NOLAIŽAS UZ JUMTA, PARLIECINĀS, VAI TIE ABI NENOKLAUSĀS, TAD KLUSI IESVILPJAS. UZSKRIEN BALTĀ ŽURKA.

Žurka. Kas tad nu atkal lēcies?
 Fiska. Tas nekrietnelis ir apstādinājis laiku!
 Žurka. Neko citu jau no viņa nevarēja gaidīt.
 Fiska. Tu paklusē ar savām gudrībām!
 Žurka. Vajag to laiku atkal palaist uz priekšu.
 Fiska. Ļoti labi – to tu tagad izdarīsi!
 Žurka. Bet kā? Pulkstenim ir divi rādītāji, bet es esmu tikai viena!
 Fiska. Re, kur velkas draudziņš – sarunā, lai tev palīdz! (Demonstratīvi aizgriežas.)

UZNĀK MELNAIS KAĶIS.

Žurka. Hi!...

Kaķis. Tu man?

Žurka. Tev. Burvis Rododo ir apturējis laiku!

Kaķis. Hm... Kā viņš to izdarīja?

Žurka. Es nezinu. Ar savām burvestībām, protams. Redzi – pulksteņa rādītāji ir sastinguši uz vietas! Vajag tos izkustināt – kaut vai tik daudz, lai rādītu divpadsmīt!

Kaķis. Ak tā?

Žurka. Jā. Es esmu viena, bet rādītāji – divi. Vai tu nevarētu, draudziņ, man palīdzēt? Uzrāpsimies uz rādītājiem un pastumsim tos uz priekšu! Re, laiks ir apstāties īsi pirms divpadsmitiem – tālu nebūs jāstumj!

Kaķis. Lai notiek – tāds joks ir to vērts!

Žurka. Paldies tev! Paldies!

ABI UZRĀPJAS TORNĪ.

Kaķis. Saki, kas jādara!

Žurka. Tu esi lielāks – kāp uz mazā rādītāja, es kāpšu uz lielā!

ABI UZRĀPJAS UZ RĀDĪTĀJIEM.

Fiska (sauc). Tagad stumiet!

Žurka. Kā lai stumj?

Fiska. Tā, lai būtu divpadsmit!

Žurka. Man rādās, ka tā nekas nesanāks. Jārāpjas otrādi – tu kā lielākais rāpies uz lielā rādītāja, es rāpšos uz mazākā!

Fiska. Tikai ātrāk! Ātrāk!

ABI PĀRRĀPJAS UZ OTRIEM RĀDĪTĀJIEM.

Žurka (Kaķim). Tagad stum!

Kaķis. Aiziet! (Atsperas ar pakājkājām pret Žurku un kopā ar minūšu rādītāju noslīd lejā.)

Žurka. Kārtībā!

Fiska. Ko jūs darāt! Uz otru pusi vajadzēja stumt! Tagad rāda pusdivpadsmit! Nu ir vēl sliktāk nekā bija!

ŽURKA UN KAĶIS PIENĀK PIE RAGANAS.

Žurka. Uz otru pusi nevar! Pati redzēji, ka mēs darījām, ko spējām!

Fiska. Pazūdiet no manām acīm! Pazūdiet!

ŽURKA AIZSKRIEN.

Kaķis. Atvainojiet, ja kaut kas nav tā! (Prom.)

FISKA APSĒŽAS UZ SLOTAS UN PIELIDO PIE TORŅA.

Fiska. Ei, Mimī! Lien ārā!

Mimī (pienāk pie loga). Es nevaru izlīst! Spraugas starp restēm ir par šauru!

Fiska. Tad paņem un izcel tās restes!

Mimī. Kā lai es izceļu?

Fiska. Nu uz savu pusi taču!

Mimī. Šitā? (Paņem restes un izceļ.)

Fiska. Šitā gan. Tu esi apbrīnojami gudra, ja runājam par princesēm. Lien ārā un sēdies uz slotas!

Mimī. Kāpēc?

Fiska. Lūdzu neuzdod muļķīgus jautājumus, jo es tevi vedīšu pie mīlotā līgavaiņa!

MIMĪ IZLIEN PA LOGU, APSĒŽAS UZ SLOTAS UN KOPĀ AR FISKU ATGRIEŽAS UZ JUMTA.

Fiska. Kāp zemē – atbraucām!

MIMĪ NOLEC NO SLOTAS, FISKA AR SLOTU PIEDAUZA PIE JUMTA.

Fiska. Ei! Rododo! Saņem savu ķēmu!

Mimī. Ko jūs teicāt? (Sāk raudāt.)

PARĀDĀS RODODO UN KRAUKLIS.

Rododo. Kāpēc mana līgava raud?

Fiska. No laimes.

Mimī. Nemaz ar nē! Viņa mani nosauca par ķēmu!

Rododo. Tā nav tiesa, mana mīlotā – tu esi ļoti daiļa!

Mimī. Jā?

Fiska. Par gaumi nestrīdas.

Mimī. Es tevi tik ļoti gaidīju...

Fiska. Toties tagad gaidu es!

Rododo. Ļauj taču apsveicināties ar līgavu!

Fiska. Pēc tam apsveicināsities!

Rododo. Vai vari iedomāties, Mimī – ir jau pagājis gandrīz gads kopš mūsu šķiršanās brīža! Jaungadā ļaunā Fiska mūs izšķīra...

Fiska. Lūdzu, uzmanīgāk ar izteicieniem!

Rododo (turpina). ... un Jaungadā mēs atkal satiekamies...

Fiska. Ziemsvētkos.

Mimī. Jaungads? Ziemsvētki? Bet kur ir eglīte?

Fiska. Ja man vēl būs jāgaida, es vedu Mimī atpakaļ uz torni!

MIMĪ IZBAILĒS IEKLIEDZAS. RODODO PASKATĀS UZ PULKSTENI.

Rododo. Nu gan ir ķibe!le!

Fiska. Kas par lietu?

Rododo. Kāds ir pagriezis pulksteni atpakaļ uz pusdivpadsmitiem!

Fiska. Nu un tad?

Rododo. Tad tev nāksies man palīdzēt iekustināt laiku!

Fiska. Tikai ātrāk taču!

Rododo. Tev jāpārvērš sava slotas svētku eglītē!

Fiska. Bet, lūdzu! (Piesit ar slotu pie jumta, tā pārvēršas eglītē.)

Mimī (priecīgi). Eglīte!

Fiska. Kas tālāk?

Rododo. Pārējais ir nieki. To nokārtos mans Krauklis!

Krauklis. Bez šaubām! (Izvelk ar knābi no spārnapakšas zobratu, aizlido līdz pulkstenim un nozūd tajā.)

PULKSTENĀ RĀDĪTĀJI SĀK STRAUJI VIRZĪTIES UZ DIVPADSMITIEM, KRAUKLIS ATGRIEŽAS PIE RODODO. UZSKRIEN ŽURKA.

Fiska. Labi, ka atnāci – es tūlīt pārvērtīšos jaunā, skaistā meitenē!

Krauklis (Rododo). Tā būs?

Rododo. Es ceru.

Krauklis. Vai! Es taču gribēju teikt apsveikuma runu par godu Mimī izglābšanai!

Rododo. Tad pasteidzies – tūlīt saprašanās laiks beigsies!

Krauklis. Ak, daiļā Mimī!... (Pulkstenis sāk sist divpadsmit.) Un tā vienmēr!... Karr!... Karr!...

Mimī. Paldies! Ļoti skaista runa!

Fiska. Nu? Kāpēc es nepārvēršos?

Rododo. Nezinu... iespējams, ka būšu kļūdījies burvestībā...

Fiska. Ak tu!... Ak tu!... Es tevi!... Tiri-taki, turi-baki, vē!... (Viņas galva pazūd drēbēs, no turienes atskan bērna raudas.)

Rododo (izņem no raganas drēbēm rozā autiņos ietītu zīdaini). Lūk – ļoti jauna un ļoti skaista meitene!

ŽURKA, NIKNI PĪKSTĒDAMA, AIZSKRIEN. KRAUKLIS PĀRSTEIGST IEKĒRCAS.

Mimī. Vai! Kā tas gadījās?

Kaķis (garām iedams). Vislielākie brīnumi vienmēr notiek nejauši.

Rododo. Tāpat kā kaķi, kas runā pat pēc Ziemsvētku beigšanās.

MELNAIS KAĶIS BLĒDĪGI IEŅAUDAS UN AIZIET.

Rododo. Es domāju, ka mūsu pienākums ir izaudzināt no šīs meitenītes labo feju.

Mimī. Bet kā gan citādi, mīlais!

Krauklis. Karr!

Mimī un Rododo. Tev tāpat – priecīgus Ziemsvētkus un laimīgu Jauno gadu!